

Σύγκρουση συμφερόντων βάσει του Άρθρου 61 του Δημοσιονομικού Κανονισμού.

By Maria NTZIOUNI-DOUMAS, Adviser, OLAF

Συνέδριο για την Προστασία των Οικονομικών Συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Συνδιοργάνωση: Γενικό Λογιστήριο της Δημοκρατίας και
Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης, Υπουργείο Οικονομικών
Κύπρος, 27-28 Μαρτίου 2023

Περιεχόμενο της παρουσίασης

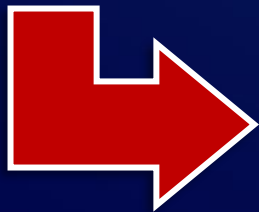
- Εισαγωγή
- Δημοσιονομικός Κανονισμός και σύγκρουση συμφερόντων
 - Άρθρο 61
 - Εφαρμογή στην επιμερισμένη διαχείριση
 - Ποιος κάνει τι
- Συνήθεις τυπολογίες και παραδείγματα περιπτώσεων
- Μέτρα για την πρόληψη καταστάσεων σύγκρουσης συμφερόντων
- Νομολογία
- Συμπεράσματα

Γιατί μια παρουσίαση για τη σύγκρουση συμφερόντων

- Εξοικείωση με τους κανόνες που εισήγαγε ο δημοσιονομικός κανονισμός του 2018 σχετικά με την σύγκρουση συμφερόντων + 2021 κατευθυντήριες γραμμές
- Προώθηση της ενιαίας ερμηνείας και εφαρμογής των κανόνων για τις συγκρούσεις συμφερόντων
- Διασφάλιση της αμεροληψίας κατά τη χρήση των κονδυλίων της ΕΕ
- Προώθηση της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης των κονδυλίων της ΕΕ
- Διατήρηση της εμπιστοσύνης του κοινού στις διοικήσεις της ΕΕ και των κρατών μελών.

Γιατί έχει σημασία η ΣΣ ως μέρος της δεοντολογίας και ακεραιότητας

- Δημόσια λογοδοσία και εμπιστοσύνη των πολιτών
- Υψηλό επίπεδο ελέγχου ΜΚΟ, ΜΜΕ, ΕΚ,
- Διαμεσολαβητής, πολίτες, ιδίως όσον αφορά πιθανές συγκρούσεις συμφερόντων
- Δεοντολογία, στον πυρήνα της χρηστής διακυβέρνησης
- Υψηλά πρότυπα δεοντολογίας και ακεραιότητας που αναμένονται από τους δημοσίους λειτουργούς

Βήμα προς βήμα εναρμόνιση

Δημοσιονομικός κανονισμός

- 2002 : κανόνες σύγκρουσης συμφερόντων μόνο για την άμεση και έμμεση διαχείριση
 - 2012 : αποτελεσματικά συστήματα ελέγχου στην επιμερισμένη διαχείριση για την αποφυγή συγκρούσεων συμφερόντων
 - 2018 : ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΛΛΑΓΕΣ: οι κανόνες επεκτείνονται στην επιμερισμένη διαχείριση, αναφορά σε τυχόν "άλλα άμεσα/έμμεσα συμφέροντα" και υποχρέωση αντιμετώπισης καταστάσεων "που μπορούν αντικειμενικά να θεωρηθούν ως σύγκρουση συμφερόντων"
- Ρητή εφαρμογή στα κονδύλια της ΕΕ υπό επιμερισμένη διαχείριση, το RRF, τον κανονισμό του προσωπικού της ΕΕ και εθνικούς λειτουργούς

ΣΣ Νομικό πλαίσιο

- **Άρθρο 61 ΔΚ** - η βασική διάταξη σχετικά με τη Σύγκρουση Συμφερόντων:
 - Άρθρο. 61 (1) απαγορεύει τη ΣΣ των δημοσιονομικών παραγόντων και άλλων προσώπων που εμπλέκονται στην εκτέλεση και διαχείριση του προϋπολογισμού, τον λογιστικό ή άλλο έλεγχο.
 - Άρθρο 61 (2) διαδικασία που πρέπει να ακολουθείται όταν υπάρχει κίνδυνος ΣΣ
 - Άρθρο 61 (3) ορίζει τι πρέπει να νοείται ως ΣΣ
- **Άρθρο 57**, άρθρα 59 και 32 ΔΚ (για ΔΚ πριν από το 2018):
 - Προβλέπουν ότι τα κράτη μέλη υποχρεούνται να θεσπίσουν ένα κανονιστικό και διοικητικό πλαίσιο προσανατολισμένο στην αποφυγή της ΣΣ.
- **Άρθρο 24** της Γενικής Οδηγίας για τις δημόσιες συμβάσεις:
 - Υποχρεώνει τα κράτη μέλη να διασφαλίζουν την εφαρμογή κατάλληλων μέτρων για την πρόληψη, τον εντοπισμό και την αποκατάσταση των ΣΣ που προκύπτουν κατά τη διεξαγωγή των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων.
 - Καθορίζει μια ελάχιστη έννοια της σύγκρουσης συμφερόντων που πρέπει να μεταφερθεί από τα κράτη μέλη.

Επιπλέον διατάξεις στη νομοθεσία της ΕΕ σχετικά με τα ΣΣ στην τομεακή νομοθεσία και στον κανονισμό υπηρεσιακής κατάστασης του προσωπικού

2021 Κατευθυντήριες γραμμές για τη ΣΣ

Πρώθηση της ενιαίας ερμηνείας και εφαρμογής των κανόνων του άρθρου 61 του ΔΚ 2018 "Σύγκρουση συμφερόντων" στην άμεση διαχείριση, στην έμμεση διαχείριση με εξωτερικούς εταίρους και στην επιμερισμένη διαχείριση με τις αρχές των κρατών μελών.

Παρέχει πρακτικά παραδείγματα, προτάσεις και συστάσεις για μέτρα που θα μπορούσαν να εφαρμοστούν για την αποφυγή και τη διαχείριση καταστάσεων σύγκρουσης συμφερόντων.

1. Ορισμός της σύγκρουσης συμφερόντων (άρθρο 61 παράγραφος 3 του κανονισμού)

"Όταν η αμερόληπτη και αντικειμενική άσκηση των καθηκόντων ... διακυβεύεται για λόγους που αφορούν την οικογενειακή, συναισθηματική ζωή, την πολιτική ή εθνική συγγένεια, το οικονομικό συμφέρον ή οποιοδήποτε άλλο άμεσο ή έμμεσο προσωπικό συμφέρον

2. Ορισμός της σύγκρουσης συμφερόντων

- Η ΣΣ μπορεί να προκύψει ακόμη και αν το άτομο δεν επωφελείται από την κατάσταση.
- Ωστόσο, οι περιστάσεις πρέπει να έχουν **κάποια αναγνωρίσιμη και ατομική σχέση** με/επιπτώσεις σε συγκεκριμένες πτυχές της συμπεριφοράς, της συμπεριφοράς ή των σχέσεων του προσώπου.
- **Γενικός κανόνας:** όσο υψηλότερη είναι η ευθύνη και η λογοδοσία / όσο μεγαλύτερο είναι το συμφέρον / όσο πιο στενή είναι η εμπλοκή στην εκτέλεση του προϋπολογισμού = τόσο υψηλότερη είναι η πιθανότητα να γίνει αντιληπτή η ύπαρξη ΣΣ.
- Ωστόσο, δεν υπάρχει ακριβές ποσοτικό όριο

Άρθρο 61 Δημοσιονομικός κανονισμός

Καμία διαφορά στην ερμηνεία

- Ισχύει εξίσου για την άμεση, έμμεση και επιμερισμένη διαχείριση
- Εφαρμόζεται άμεσα στα κράτη μέλη σε όλα τα επίπεδα και σε όλα τα στάδια εκτέλεσης του προϋπολογισμού της ΕΕ (προετοιμασία, εκτέλεση, έλεγχος φακέλου και κάθε είδους ελέγχου)

Αυτό μπορεί να συμβεί, για παράδειγμα, όταν τα κράτη μέλη:

- θέτουν τους όρους για τη στήριξη
- χορηγούν στήριξη μέσω διαδικασίας επιλογής (σε αντίθεση με τον έλεγχο της εκπλήρωσης των αντικειμενικών απαιτήσεων)

Άρθρο 61 Δημοσιονομικού κανονισμού

Καμία διαφορά στην εφαρμογή

- Οι εθνικές αρχές εξασφαλίζουν τη λήψη κατάλληλων μέτρων για την αποφυγή σύγκρουσης συμφερόντων
- Οι εθνικές αρχές παραμένουν αρμόδιες για τη θέσπιση συμπληρωματικών και ενδεχομένως ακόμη πιο λεπτομερών ή/και αυστηρότερων εθνικών κανόνων
- Η μη τήρηση μπορεί να οδηγήσει σε δημοσιονομικές διορθώσεις σύμφωνα με τους ισχύοντες κανόνες

Ποιους αφορά

"Δημοσιονομικοί φορείς και άλλα πρόσωπα, συμπεριλαμβανομένων των εθνικών αρχών σε οποιοδήποτε επίπεδο, που συμμετέχουν στην εκτέλεση του προϋπολογισμού υπό άμεση, έμμεση και επιμερισμένη διαχείριση, συμπεριλαμβανομένων των προπαρασκευαστικών πράξεων, του ελέγχου ή της λογιστικής επιθεώρησης"

Στην επιμερισμένη διαχείριση

- Ισχύει για τις εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές, το προσωπικό ή τα μέλη αυτών των αρχών, συμπεριλαμβανομένων των μελών της κυβέρνησης
- Συμμετοχή στην εκτέλεση των κονδυλίων της ΕΕ: σημασία των καθηκόντων και "εγγύτητα με τη διαδικασία λήψης αποφάσεων"

Υποχρεώσεις σε περίπτωση σύγκρουσης συμφερόντων (1)

- **Να απέχει από ενέργειες** που ενδέχεται να φέρουν τα συμφέροντα ενός προσώπου σε σύγκρουση με τα συμφέροντα της Ένωσης,
- **Να αποτρέπει τη σύγκρουση συμφερόντων στα καθήκοντα** που αναλαμβάνει ένα πρόσωπο,
- **Να αντιμετωπίζει καταστάσεις που αντικειμενικά μπορούν να θεωρηθούν ως σύγκρουση συμφερόντων:**
 - Η "**αντίληψη** »-να εκληφθούν- προέρχεται από τις οδηγίες για τις δημόσιες συμβάσεις.
 - "**Αντικειμενικά**" (προστέθηκε στον δημοσιονομικό κανονισμό): επαληθεύσιμη (ελέγξιμη) σύνδεση μεταξύ των καθηκόντων και του προσωπικού συμφέροντος.

Υποχρεώσεις σε περίπτωση σύγκρουσης συμφερόντων (2)

Διαδικασία εάν εμπλέκεται προσωπικό της ΕΕ ή της εθνικής αρχής:

Αναφορά στον ιεραρχικά ανώτερο, ο οποίος πρέπει να επιβεβαιώσει εγγράφως εάν υπάρχει σύγκρουση συμφερόντων. Σε αυτή την περίπτωση, η ΕΕ ή η εθνική αρχή πρέπει να διασφαλίσει ότι:

- το μέλος του προσωπικού να **παύσει κάθε δραστηριότητα** στο θέμα,
- λαμβάνεται οποιαδήποτε περαιτέρω **κατάλληλη δράση** σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.

Βασικά βήματα για την αποφυγή συγκρούσεων συμφερόντων

- ✍ Δήλωση της απασχόλησης του/της συζύγου
- ✍ Αίτηση προηγούμενης άδειας για οποιαδήποτε εξωτερική δραστηριότητα κατά τη διάρκεια της ενεργού υπηρεσίας ή της άδειας για προσωπικούς λόγους
- ✍ Επιδίωξη προηγούμενης άδειας για οποιαδήποτε επαγγελματική δραστηριότητα μετά την αποχώρηση από την υπηρεσία (2 έτη)
- ✍ Γνωστοποίηση εκ των προτέρων της πρόθεσης υποψηφιότητας/εκλογής-διορισμού σε δημόσιο αξίωμα
- ✍ Προηγούμενη κοινοποίηση δημοσιεύσεων για θέματα που αφορούν το έργο της Ένωσης/εργασίας
- ✍ Μη αποδοχή δώρων ή εξυπηρετήσεων

Παραδείγματα μέτρων για την πρόληψη και την αποφυγή συγκρούσεων συμφερόντων (1)

- Ευαισθητοποίηση και θέσπιση κανόνων και διαδικασιών
- Δηλώσεις συμφερόντων, αποκάλυψη περιουσιακών στοιχείων και αποκλειστικές λειτουργίες
- Δήλωση του προσωπικού εισοδήματος, του οικογενειακού εισοδήματος και των περιουσιακών στοιχείων
- Δημοσιοποίηση των στοιχείων προηγούμενης απασχόλησης του προσώπου, των καθηκόντων, των ρόλων και του αριθμού των ετών σε δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς
- Δήλωση δώρων, συμπεριλαμβανομένων των περιορισμών και του ελέγχου των δώρων και άλλων μορφών παροχών, όπως η φιλοξενία, σύμφωνα με προκαθορισμένες πολιτικές και διαδικασίες
- Απομάκρυνση και συνήθης απόσυρση των μελών του προσωπικού από τα δημόσια καθήκοντα όταν λαμβάνουν απόφαση που θα τους έθετε σε θέση σύγκρουσης συμφερόντων

Παραδείγματα μέτρων για την πρόληψη και την αποφυγή συγκρούσεων συμφερόντων (2)

- Ασφάλεια και έλεγχος της πρόσβασης σε εσωτερικές πληροφορίες
- Τακτική εναλλαγή του προσωπικού σε ευαίσθητες θέσεις
- Περιορισμοί (ή/και απαιτήσεις διαφάνειας/εγγραφής/εποπτείας) σε δευτερεύουσα απασχόληση ή ταυτόχρονους διορισμούς
- Περιορισμοί στην ιδιοκτησία ή στην άσκηση δικαιωμάτων που απορρέουν από τίτλους ιδιοκτησίας ιδιωτικών εταιρειών

Εφαρμογή στην επιμερισμένη διαχείριση

- Η συμμόρφωση με τους κανόνες της ΕΕ σχετικά με τη σύγκρουση συμφερόντων όταν τα κράτη μέλη εκτελούν τον προϋπολογισμό της ΕΕ στο πλαίσιο της επιμερισμένης διαχείρισης αποτελεί **πρωταρχική ευθύνη των αρχών του προγράμματος**. Οι κανόνες της ΕΕ σχετικά με τη σύγκρουση συμφερόντων βάσει του δημοσιονομικού κανονισμού **εφαρμόζονται άμεσα και συμπληρωματικά προς τις ειδικές διατάξεις του εθνικού δικαίου**.
- Σημασία της ανταλλαγής ορθών πρακτικών μεταξύ ομότιμων.

Διαφορά ΕΔΕΤ στη λειτουργία των Ταμείων

- (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, ΤΣ, ΕΓΤΑΑ, ΕΤΘΑ, ΕΤΘΑ): με βάση το έργο - στήριξη χορηγείται από τα κράτη μέλη μετά από επιλογή - **περιθώριο εκτίμησης/διακρίσεως**
- **ΚΓΠ (ΕΓΤΕ) άμεσες πληρωμές**: με βάση το δικαίωμα - στήριξη που καταβάλλεται από τα κράτη μέλη χωρίς επιλογή - **πολύ περιορισμένο περιθώριο εκτίμησης/διακρίσεως** - κριτήρια δικαιώματος που καθορίζονται στο δίκαιο της ΕΕ

Εφαρμογή στις άμεσες ενισχύσεις της ΚΓΠ

- Το άρθρο 61 εφαρμόζεται επίσης στις άμεσες ενισχύσεις
- Όταν τα κράτη μέλη λαμβάνουν αποφάσεις σχετικά με το σύστημα άμεσων πληρωμών, συμπεριλαμβανομένης της προετοιμασίας, του ελέγχου φακέλου και κάθε άλλου είδους ελέγχου
- **Ωστόσο, για τις άμεσες ενισχύσεις:**
 - Πολύ περιορισμένη διακριτική ευχέρεια σε εθνικό επίπεδο για αποφάσεις σχετικά με την εκταμείευση
 - Δεν υπάρχει διαδικασία επιλογής ή απόφαση χορήγησης σε εθνικό επίπεδο, η κατανομή των ενισχύσεων συνδέεται άμεσα με την καλλιεργούμενη έκταση (ή τον αριθμό των επιλέξιμων ζώων).
 - **Οι προϋποθέσεις επιλεξιμότητας καθορίζονται στο ενωσιακό δίκαιο**

Σύγκριση συμφερόντων σύμφωνα με το άρθρο 61 του ΔΚ 2018

- Συνδέεται με τις αρχές της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης, της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης.
- Τα μέλη μιας επιτροπής αξιολόγησης πρέπει να είναι σε θέση να αξιολογούν αμερόληπτα και αντικειμενικά τις προτάσεις.
- Άρθρο. 61 ισχύει για τους διατάκτες, για όσους συμμετέχουν στη διαδικασία ανάθεσης και στις φάσεις προετοιμασίας, αποσφράγισης και αξιολόγησης των προσφορών.
- **Δεν ισχύει για τους συμμετέχοντες (υποψήφιοι/προσφέροντες/αιτούντες).**

Πληροφορίες για τους δικαιούχους - πρόοδος

- Η ενημέρωση των δικαιούχων είναι το κλειδί για την αποφυγή σύγκρουσης συμφερόντων
- Η Επιτροπή επικροτεί την πρόοδο που σημειώθηκε στο πλαίσιο του CPR και του RRF όσον αφορά τις πληροφορίες που πρέπει να συγκεντρώνονται από τα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένης πλέον της πραγματικής ιδιοκτησίας των δικαιούχων και των εργαλάβων,
- Η Επιτροπή θα καταβάλει κάθε δυνατή προσπάθεια για να ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να χρησιμοποιούν το εργαλείο εξόρυξης δεδομένων- Arachne-που παρέχει η Επιτροπή.

Σύγκρουση συμφερόντων κατά την επιμερισμένη διαχείριση στο πλαίσιο των οδηγιών για τις δημόσιες συμβάσεις

- Κανόνες που αφορούν δικαιούχο σε ΚΜ που είναι αναθέτουσα αρχή και συνάπτει συμβάσεις για την υλοποίηση έργων που χρηματοδοτούνται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ
 - Με τη μορφή εθνικού δικαίου (μεταφορά από τα κράτη μέλη της οδηγίας για τις δημόσιες συμβάσεις ή απευθείας από τις γενικές αρχές του δικαίου της ΕΕ)
- Το πεδίο εφαρμογής περιορίζεται από ελάχιστο όριο
- Οι αναθέτουσες αρχές υποχρεούνται να λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα και να θέτουν σε εφαρμογή **συστήματα για τον εντοπισμό, την πρόληψη και την αποκατάσταση των ΣΣ στον τομέα των δημόσιων συμβάσεων.**
 - Εναπόκειται στα κράτη μέλη να προσδιορίσουν τις κατάλληλες λύσεις

Μέτρα που πρέπει να εφαρμοστούν

Σημασία των **προληπτικών μέτρων** για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης, για παράδειγμα:

- **Ευαισθητοποίηση:**

- ✓ συμπερίληψη κώδικα δεοντολογίας στις διαδικασίες εργασίας
- ✓ εγχειρίδιο για τις κόκκινες σημαίες
- ✓ επικύρωση της διαδικασίας
- ✓ επικαιροποίηση των μητρώων κινδύνων

- Διαφάνεια σχετικά με τους δικαιούχους,
- Δήλωση περιουσιακών στοιχείων & οικονομικών ή άλλων συμφερόντων,
- Προσδιορισμός ευαίσθητων λειτουργιών ή δραστηριοτήτων που διατρέχουν κίνδυνο,
- Ισχυροί μηχανισμοί ελέγχου:
 - ✓ εργαλεία εξόρυξης δεδομένων και βαθμολόγησης κινδύνου.

Ποιος κάνει τι?

- **Τα κράτη μέλη καλούνται να δράσουν πρώτα:**

- ✓ Καθιέρωση συστημάτων εσωτερικού ελέγχου, συμπεριλαμβανομένης της αποφυγής σύγκρουσης συμφερόντων, και έλεγχος των συστημάτων αυτών.
- ✓ Καθιέρωση μέτρων πρόληψης (π.χ. δήλωση απουσίας σύγκρουσης συμφερόντων, αποκάλυψη περιουσιακών στοιχείων)
- ✓ Διαπίστωση της ύπαρξης σύγκρουσης συμφερόντων σε μια δεδομένη περίπτωση και εφαρμογή μέτρων μετριασμού εάν επιβεβαιωθεί η σύγκρουση.

- **Ρόλος της Επιτροπής :**

- ✓ Να παρακολουθεί τη συμμόρφωση των εθνικών συστημάτων με τις απαιτήσεις της ΕΕ
- ✓ Έλεγχος των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου των κρατών μελών (βάσει κινδύνου)
- ✓ Εφαρμογή κατάλληλων μέτρων για την προστασία του προϋπολογισμού της Ένωσης: αναστολή πληρωμών, διορθώσεις εάν διαπιστωθούν παραβάσεις της ισχύουσας νομοθεσίας

- **OLAF:**

- ✓ Η OLAF διεξάγει διοικητικές έρευνες

- **EPPO:**

- ✓ Να ασκεί δίωξη για απάτη, όπου χρειάζεται.

Καθιέρωση ενός ισχυρού συστήματος εσωτερικού ελέγχου

- Οι ισχυροί μηχανισμοί εσωτερικού ελέγχου έχουν καθοριστική σημασία για την αντιμετώπιση των ΣΣ και την ενίσχυση της διαφάνειας
- Χρήση των διαθέσιμων εργαλείων της Επιτροπής που χρησιμεύουν ως μηχανισμοί βαθμολόγησης κινδύνου για τα Ταμεία Συνοχής και Γεωργίας (π.χ. ARACHNE, IMS, εργαλείο αξιολόγησης κινδύνου απάτης, εθνικά εργαλεία).
- Ευαισθητοποίηση:
 - συμπερίληψη κώδικα δεοντολογίας στις διαδικασίες εργασίας
 - εγχειρίδιο για τις κόκκινες σημαίες
 - επικύρωση της διαδικασίας
 - επικαιροποίηση των μητρώων κινδύνων

Παράδειγμα: Η αμεροληψία διακυβεύεται για λόγους που αφορούν οικονομικά συμφέροντα

ΕΤΠΑ - Παράδειγμα δημόσιων συμβάσεων

- Ένα μέλος της επιτροπής αξιολόγησης προσφορών έχει προσληφθεί από τον ανάδοχο, σε θέση υπεύθυνη για καθήκοντα που σχετίζονται με το αντικείμενο του διαγωνισμού
- Εφαρμόζεται **δημοσιονομική διόρθωση** σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής σχετικά με τις δημοσιονομικές διορθώσεις στις δημόσιες συμβάσεις, εάν πληρούνται και οι δύο προϋποθέσεις που αναφέρονται στις εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές :
 - η σύγκριση συμφερόντων **δεν έχει αποκαλυφθεί** ή/και δεν έχει μετριάσει επαρκώς (είτε από την πλευρά του προσώπου είτε από την πλευρά της εταιρείας,
 - αυτή η σύγκριση συμφερόντων **αφορούσε την ανάδοχο εταιρεία.**

Παράδειγμα: Η αμεροληψία διακυβεύεται για λόγους που αφορούν οικονομικά συμφέροντα

ΕΤΠΑ - Παράδειγμα δημόσιων συμβάσεων

- Μια δημόσια αρχή υπέγραψε σύμβαση με εταιρεία για την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών για την προετοιμασία των τεχνικών προδιαγραφών για μια δημόσια προμήθεια ΙΤ.
- 17 δυνητικοί προσφέροντες έλαβαν γνώση των εγγράφων του διαγωνισμού- λόγω των απαιτήσεων διακρίσεων στα έγγραφα του διαγωνισμού, μόνο ένας από αυτούς συμμετείχε.
- Ο νικητής ήταν μια εταιρεία στην οποία ο πρόεδρος της εταιρείας παροχής συμβουλών απέκτησε εισόδημα τα προηγούμενα έτη
- Η έρευνα κατέληξε στο συμπέρασμα ότι υπήρχε επαρκής νομική βάση και έγγραφα για να αποδειχθεί η συνδιαλλαγή.

Παράδειγμα: Η αμεροληψία διακυβεύεται για λόγους που αφορούν προσωπικές φιλίες

Επιχορήγηση από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)

• Ένας αναπληρωτής διευθυντής της διαχειριστικής αρχής είχε προσωπικούς δεσμούς με φορείς που υπέβαλαν αίτηση για συγχρηματοδότηση έργων

• Ευνόησε ορισμένους αιτούντες επηρεάζοντας την αξιολόγηση ορισμένων αιτήσεων από τις επιτροπές αξιολόγησης

• Σύσταση της OLAF: ανάκτηση 47 εκατ. ευρώ

Παράδειγμα: Στρέβλωση του ανταγωνισμού και εμπλοκή οικονομικών συμφερόντων

ΕΤΠΑ και Interreg Europe Ισχυρισμός:

- σύγκρουση συμφερόντων σχετικά με δύο έργα που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ και το Interreg Europe και υλοποιούνται σε ένα κράτος μέλος.
- Αποτελέσματα της έρευνας της OLAF: Κατά τη διάρκεια της έρευνας, η OLAF μπόρεσε να εντοπίσει ζητήματα σύγκρουσης συμφερόντων που αφορούσαν οκτώ επιπλέον έργα που συγχρηματοδοτήθηκαν στο πλαίσιο διαφόρων προγραμμάτων Interreg και συνδέονταν με την ενεργειακή απόδοση και τη διαπεριφερειακή συνεργασία.
- Τρόπος λειτουργίας: Σε καθένα από τα έργα, μια ένωση ήταν εταίρος ή επικεφαλής εταίρος σε κοινοπραξία φορέων. Αυτή η ένωση ανέθεσε τα περισσότερα καθήκοντα διαχείρισης, επικοινωνίας και διοίκησης σε μια εταιρεία με τη χρήση απλουστευμένης διαδικασίας υποβολής προσφορών. Ο πρόεδρος της ένωσης και ο διευθύνων σύμβουλος της εταιρείας που επωφελήθηκε από την εξωτερική ανάθεση ήταν στην πραγματικότητα το ίδιο πρόσωπο.

*Έκθεση της OLAF 2021.

Παράδειγμα: Η αμεροληψία διακυβεύεται για λόγους που αφορούν οικονομικά συμφέροντα

Ταμείο Συνοχής - Παράδειγμα δημόσιων συμβάσεων

- Στη συνέχεια, ένας δημόσιος λειτουργός προσλήφθηκε από την εταιρεία που ανέλαβε τη σύμβαση.
- Ένα πρόσωπο που εμπλέκεται άμεσα στη διαδικασία υποβολής προσφορών θα πρέπει να απέχει από επιχειρηματική/εργατική σχέση με τον νικητή προσφέροντα μετά τη διαδικασία ή να δηλώσει εγκαίρως τα συμφέροντά του
- Η αναθέτουσα αρχή του ΚΜ δεν διερεύνησε την εικαζόμενη ΣΣ.

Παράδειγμα: Συμμετοχή σε συμφωνία με άλλα πρόσωπα ή οντότητες με σκοπό τη στρέβλωση του ανταγωνισμού

Ουγγαρία: διαγωνισμός για έργα φωτισμού*

- Μια εταιρεία συμβούλων που συνδέεται με τον κύριο ανάδοχο είχε υπογράψει σύμβαση με διάφορους δικαιούχους για τη σύνταξη του τεχνικού παραρτήματος της αίτησης του έργου τους → θα μπορούσε να επηρεάσει το περιεχόμενο των τεχνικών προδιαγραφών που χρησιμοποίησε ο δικαιούχος κατά τη διάρκεια της διαδικασίας υποβολής προσφορών
- Η OLAF εντόπισε συνδιαλλαγή μεταξύ ορισμένων συμβούλων και της εταιρείας έργων.
- Συστάσεις της OLAF:
 - στη ΓΔ Περιφερειακής και Αστικής Πολιτικής να ανακτήσει 43,7 εκατ. Ευρώ
 - δικαστική σύσταση προς τον Γενικό Εισαγγελέα της Ουγγαρίας

● *Έκθεση της OLAF για το 2017

Παράδειγμα: Σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα

- Καταστάσεις που αφορούν συμμετέχοντες.
- Βάση για τον αποκλεισμό του συμμετέχοντα από τις διαδικασίες ανάθεσης.

Παραδείγματα:

- a) Ο συμμετέχων συνάπτει συμφωνία με άλλα πρόσωπα ή οντότητες με σκοπό τη στρέβλωση του ανταγωνισμού.
- b) Συμμετέχων επιχειρεί να επηρεάσει αθέμιτα τη διαδικασία λήψης αποφάσεων της αναθέτουσας αρχής κατά τη διάρκεια διαδικασίας σύναψης σύμβασης
- c) Συμμετέχων προσπαθεί να αποκτήσει εμπιστευτικές πληροφορίες που ενδέχεται να του αποφέρουν αδικαιολόγητα πλεονεκτήματα στη διαδικασία

Κοινή τυπολογία

Ο ΔΛ κατέχει θέση ή κατέχει μετοχές στην ανάδοχο εταιρεία

Ο ΔΛ έχει μέλη της οικογένειας που εργάζονται ή κατέχουν μετοχές στη ανάδοχο εταιρεία

Ο ΔΛ έχει πολύ στενές, φιλικές σχέσεις με την διαχείριση / ιδιοκτήτες της αναδόχου εταιρείας

Η ΟΠ έχει στενούς δεσμούς με πολιτικό κόμμα που έχει η ίδια επιχειρηματική ή πολιτική ατζέντα έναντι οποιουδήποτε προσφέροντος

Σύγκρουση συμφερόντων - νομολογία

Η αμεροληψία διακυβεύεται για λόγους που αφορούν οικονομικά συμφέροντα

T-277/97, Ismeri Europa SRL v Court of Auditors

- Σε ένα πρόσωπο που συνέβαλε στην αξιολόγηση και επιλογή προσφορών για μια δημόσια σύμβαση, η σύμβαση ανατέθηκε σε αυτό
- ΔΕΚ: "η σύγκρουση συμφερόντων συνιστά, αντικειμενικά και από μόνη της, σοβαρή παρατυπία, χωρίς να είναι αναγκαίο να την προσδιορίσουμε λαμβάνοντας υπόψη τις προθέσεις των ενδιαφερομένων μερών και το κατά πόσον ενεργούσαν καλόπιστα ή κακόπιστα".
- → Το γεγονός ότι ένας προσφέρων, ακόμη και αν δεν έχει τέτοια πρόθεση, είναι σε θέση να επηρεάσει τους όρους μιας πρόσκλησης υποβολής προσφορών κατά τρόπο ευνοϊκό για τον ίδιο, συνιστά κατάσταση σύγκρουσης συμφερόντων

Σύγκρουση συμφερόντων - νομολογία. Η αμεροληψία διακυβεύεται για λόγους που αφορούν την οικογένεια

F-82/14, Gioria / Επιτροπή

- Στενός οικογενειακός δεσμός μεταξύ ενός υποψηφίου σε διαγωνισμό και της αδελφής του, η οποία συμμετείχε στην εξεταστική επιτροπή- κανείς τους δεν αποκάλυψε το γεγονός αυτό
- Δικαστήριο: ο αποκλεισμός του υποψηφίου ήταν δικαιολογημένος, μολονότι ήταν αδύνατο να διαπιστωθεί αν ο εν λόγω υποψήφιος είχε αποκτήσει εμπιστευτικές πληροφορίες και, αν ναι, αν επωφελήθηκε από αυτές

Σύγκρουση συμφερόντων - νομολογίαb. Διακινδύνευση της αμεροληψίας για λόγους οικονομικών συμφερόντων

T-160/03, AFCon

- Ένας εμπειρογνώμονας μέλος της επιτροπής αξιολόγησης απασχολούνταν σε εταιρεία που ανήκε στη ανάδοχο κοινοπραξία
- Η διαδικασία αξιολόγησης ακυρώθηκε, αλλά στη δεύτερη αξιολόγηση η ίδια κοινοπραξία κέρδισε τη σύμβαση.
- Πρωτοδικείο: το ΕΕ παρέλειψε να διερευνήσει την προφανή συνδιαλλαγή μεταξύ ενός προσφέροντος και ενός μέλους της επιτροπής αξιολόγησης των προσφερόντων

Σύγκρουση συμφερόντων - νομολογίαβ. Διακινδύνευση της αμεροληψίας για λόγους οικονομικών συμφερόντων

T-415/10, Nexans France κατά κοινής επιχείρησης Fusion for Energy

- αντιπρόσωποι του πλειοδότη συμμετείχαν στο διοικητικό συμβούλιο και στην εκτελεστική επιτροπή της αναθέτουσας αρχής
- οι προδιαγραφές του διαγωνισμού υποβλήθηκαν στον εν λόγω προσφέροντα πριν από την προκήρυξη της πρόσκλησης
- Γενικό Δικαστήριο: "το γεγονός ότι ένας προσφέρων, ακόμη και αν δεν έχει τέτοια πρόθεση, είναι σε θέση να επηρεάσει τους όρους μιας πρόσκλησης υποβολής προσφορών κατά τρόπο ευνοϊκό για τον ίδιο, συνιστά κατάσταση σύγκρουσης συμφερόντων... η σύγκρουση συμφερόντων συνιστά παραβίαση της ίσης μεταχείρισης των υποψηφίων και των ίσων ευκαιριών για τους προσφέροντες".

Σύγκρουση συμφερόντων - νομολογίας. Διακινδύνευση της αμεροληψίας για λόγους που αφορούν προσωπικές φιλίες

C-538/13, eVigilo

- ορισμένοι από τους εμπειρογνώμονες της αναθέτουσας αρχής, οι οποίοι συμμετείχαν στην προετοιμασία της πρόσκλησης και στην αξιολόγηση των προσφορών, και οι ειδικοί στους οποίους αναφέρθηκε ο νικητής προσφέρων ήταν συνάδελφοι στο ίδιο πανεπιστήμιο
- Art. 61 του ΔΚ 2018 περιέχει τον όρο "αντικειμενικά": αυτός προστέθηκε για να υπογραμμιστεί η σημασία της θεμελίωσης του κινδύνου αντιληπτής συνδιαλλαγής σε αντικειμενικές και εύλογες εκτιμήσεις
- επαληθεύσιμες πραγματικές ενδείξεις ότι υπάρχουν δεσμοί μεταξύ των καθηκόντων και του διακυβευόμενου συμφέροντος, για παράδειγμα, μια εξουσία να ενεργεί ή να δίνει οδηγίες, ένας δεσμός μέσω τρίτου προσώπου, ένας συνεχής δεσμός με προηγούμενες θέσεις, ένας δεσμός με μελλοντικές θέσεις ή ένας ιεραρχικός και/ή λειτουργικός δεσμός.

Νομολογία: σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα. Συμμετοχή σε συμφωνία με άλλα πρόσωπα ή οντότητες με σκοπό τη στρέβλωση του ανταγωνισμού

C-189/06, TEA-CEGOS SA

- Το Γενικό Δικαστήριο επικύρωσε διάταξη της προκήρυξης που απέκλειε δύο ή περισσότερες προσφορές, σε περίπτωση που το ίδιο πρόσωπο ή νομικά πρόσωπα που ανήκουν στον ίδιο νομικό όμιλο συμμετέχουν και στις δύο ή σε όλες.
- υποχρέωση της αναθέτουσας αρχής να διερευνά τις περιπτώσεις που εμπλέκεται ένας συνεταιρισμός και να εξάγει τα σχετικά συμπεράσματα για τη συνέχιση της διαδικασίας ανάθεσης

Νομολογία: Συμμετοχή στην προετοιμασία των εγγράφων που χρησιμοποιούνται στις διαδικασίες ανάθεσης

C-21/03 και C-34/03, Fabricom

- Ένας προσφέρων που συμμετείχε προηγουμένως στην προετοιμασία της πρόσκλησης υποβολής προσφορών, μπορεί να έχει προνομιακή πρόσβαση σε ευαίσθητες πληροφορίες και μπορεί επίσης να βρίσκεται σε καθεστώς ΣΣ
- ΔΕΚ: "μπορεί, χωρίς καν να το επιδιώκει, να επηρεάσει τους όρους της σύμβασης κατά τρόπο ευνοϊκό για τον ίδιο".
- Το ΔΕΚ δικαιολόγησε τους περιορισμούς που πρέπει να επιβληθούν σε ένα πρόσωπο που συμμετείχε στην προετοιμασία της πρόσκλησης
- Ωστόσο, ο συστηματικός αποκλεισμός των προσώπων αυτών από την υποβολή προσφορών, χωρίς να υπάρχει δυνατότητα να αποδειχθεί ότι στην ατομική τους περίπτωση δεν υπήρχε στρέβλωση του ανταγωνισμού, ήταν δυσανάλογος

Συμμετοχή στην προετοιμασία των εγγράφων που χρησιμοποιούνται στις διαδικασίες ανάθεσης

- Art. 137(1) ΠΔ 2018: ο συμμετέχων υποχρεούται να δηλώσει τη συμμετοχή του στην προετοιμασία των εγγράφων που χρησιμοποιούνται στη διαδικασία ανάθεσης
- Η αναθέτουσα αρχή/ο πάροχος στήριξης της ΕΕ είναι υπεύθυνος να διασφαλίσει ότι οι συμμετέχοντες που συμμετέχουν στην προετοιμασία των εγγράφων και οι άλλοι συμμετέχοντες αντιμετωπίζονται ισότιμα
- Οι συμμετέχοντες που συμμετέχουν στην προετοιμασία των εγγράφων πρέπει να απορρίπτονται από τη μετέπειτα διαδικασία, εάν η συμμετοχή τους συνεπάγεται παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης

Νομολογία: Συμμετοχή στην προετοιμασία των εγγράφων που χρησιμοποιούνται στις διαδικασίες ανάθεσης

T-292/15, Vakakis vs Επιτροπής

- Η νικήτρια εταιρεία σε διαγωνισμό είχε προσλάβει κάποιον που είχε συμμετάσχει στην κατάρτιση των προδιαγραφών του διαγωνισμού
- η αναθέτουσα αρχή δεν το διερεύνησε και ελλείψει έρευνας, η αβεβαιότητα σήμαινε ότι η διαδικασία ανάθεσης αμφισβητήθηκε
- Δικαστήριο: ένας προσφέρων που βρίσκεται σε κατάσταση ΣΣ πρέπει να αποκλείεται από τη διαδικασία του διαγωνισμού, εκτός εάν προσκομιστεί απόδειξη ότι το γεγονός αυτό δεν συνιστά αθέμιτο ανταγωνισμό

Παράδειγμα: Η αμεροληψία διακυβεύεται για λόγους που αφορούν την οικογένεια

Νότια Αμερική: South South America: Land use project*

- Ο συμβασιούχος υπάλληλος ήρθε σε μη εξουσιοδοτημένη επαφή με γερμανική εταιρεία κατά την περίοδο μεταξύ της δημοσίευσης του έργου και της έναρξής του
- Πρόσφερε τη βοήθειά του για τη διευκόλυνση της ανάθεσης της σύμβασης για το εν λόγω έργο στην εταιρεία και έκανε αναφορά σε "συμβουλευτικές υπηρεσίες" που προσέφερε η εταιρεία της συζύγου του
- Η γερμανική εταιρεία απέρριψε την προσφορά → δεν προέκυψε καμία οικονομική επίπτωση ή ζημία
- Η εταιρεία ενημέρωσε την αντιπροσωπεία της ΕΕ και προσκόμισε δικαιολογητικά έγγραφα
- Συμπέρασμα της OLAF: η συμπεριφορά αυτή θα μπορούσε να συνιστά ποινικό αδίκημα και παραβιάζει τις νόμιμες υποχρεώσεις του συμβασιούχου.
- Σύσταση προς τις δικαστικές αρχές της Γερμανίας και σύσταση προς την ΕΚ για περαιτέρω πειθαρχική διαδικασία

*Εκθεση της OLAF για το 2014

Παράδειγμα: Η αμεροληψία διακυβεύεται για λόγους που αφορούν προσωπικές φιλίες

Σερβία: χειραγώγηση προσφορών*

● Ένα μέλος της επιτροπής αξιολόγησης βρισκόταν σε τακτική επαφή με τον διευθυντή της εταιρείας πληροφορικής που κέρδισε τον διαγωνισμό πριν από την έναρξη του διαγωνισμού - οι δύο τους ήταν φίλοι από καιρό.

● Η εταιρεία πληροφορικής είχε συμμετάσχει στην κατάρτιση των τεχνικών προδιαγραφών του διαγωνισμού → αθέμιτο πλεονέκτημα έναντι των άλλων υποψηφίων.

● Συστάσεις της OLAF:

- Η ΓΔ NEAR να διασφαλίσει την ανάκτηση ολόκληρου του ποσού της χρηματοδότησης της ΕΕ
- να αποκλείσει την εταιρεία πληροφορικής από κάθε περαιτέρω χρηματοδοτούμενο από την ΕΕ έργο

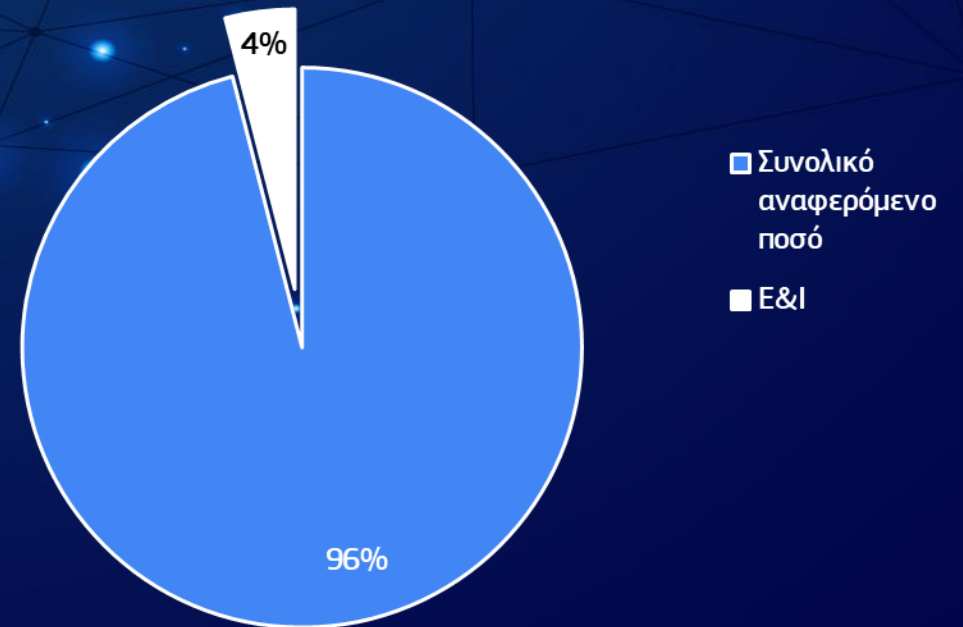
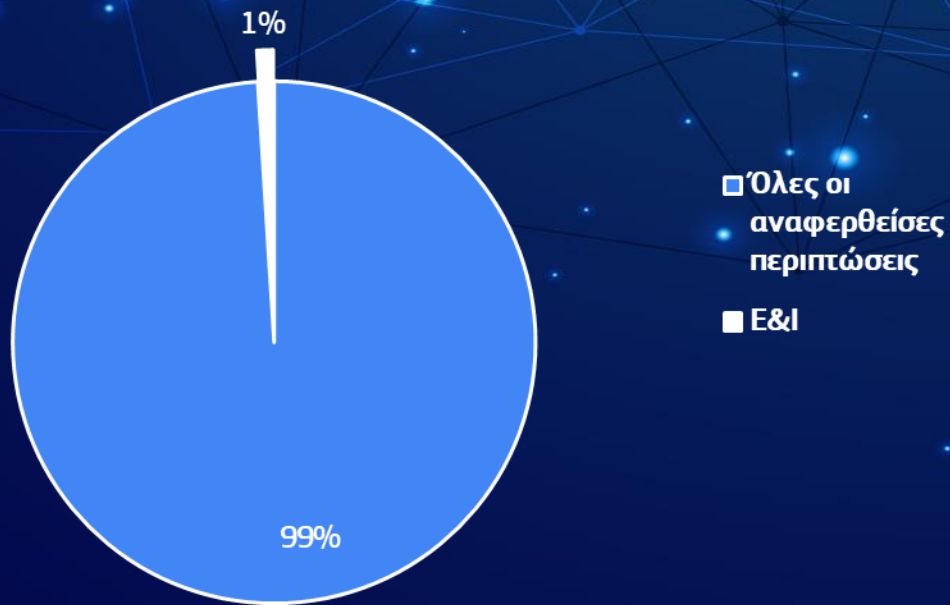
Παράδειγμα: Επαγγελματική σύγκρουση συμφερόντων (μόνο για δημόσιες συμβάσεις)

Αναπτυξιακά έργα της ΕΕ στη Λατινική Αμερική**

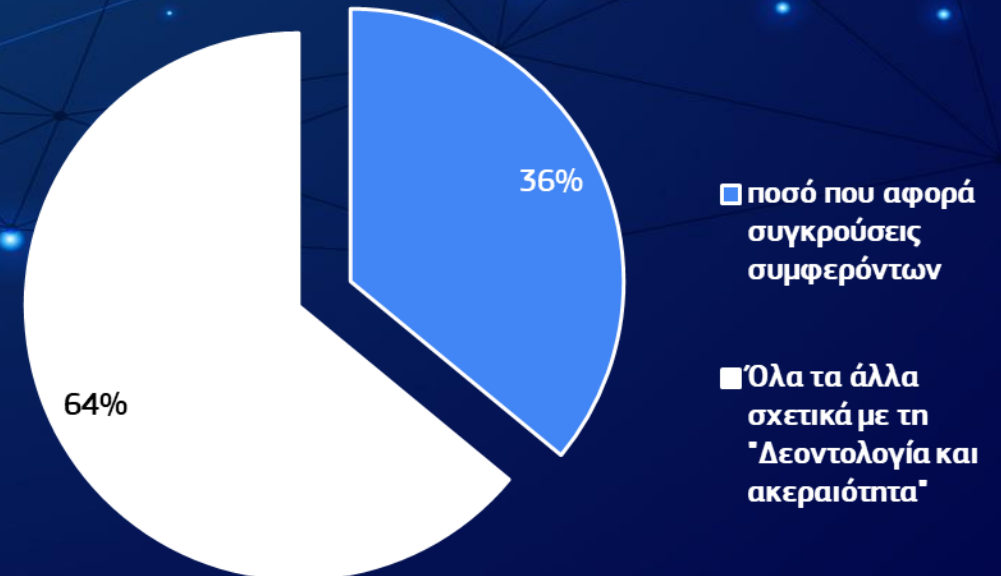
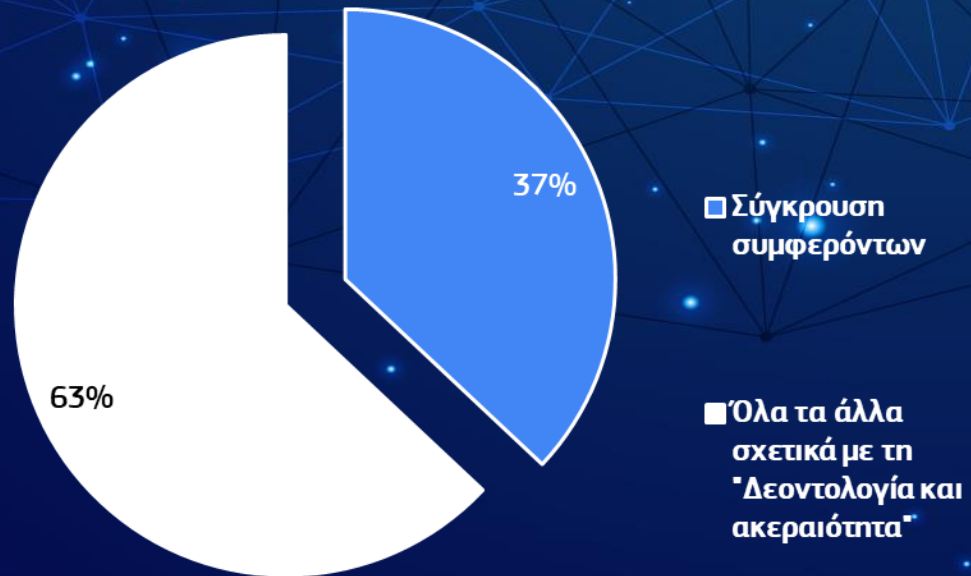
- Μέλη της οικογένειας του διαχειριστή του έργου συμμετείχαν στην υλοποίηση ενός έργου αγροτικής ανάπτυξης που επέβλεπε. Η οικογένεια λάμβανε συνεχείς πληρωμές από το ίδρυμα που υλοποιούσε το έργο (δικαιούχος των κονδυλίων της ΕΕ)
- Η σύζυγός του παρείχε συμβουλευτικές υπηρεσίες στο πλαίσιο χρηματοδοτούμενων από την ΕΕ έργων που είχε αναλάβει ως αξιολογητής ή διαχειριστής προγράμματος
- Ο τοπικός υπάλληλος συμμετείχε επίσης σε μη εγκεκριμένη εξωτερική δραστηριότητα ως ιδιοκτήτης εμπορικής εταιρείας.
- Σύσταση της OLAF: προς την αντιπροσωπεία της ΕΕ να λάβει προληπτικά μέτρα για να αποτρέψει τον τοπικό υπάλληλο από το να διαπράξει περαιτέρω παρατυπίες.
- Πειθαρχική σύσταση σχετικά με τον τοπικό υπάλληλο και οικονομική σύσταση με στόχο την ανάκτηση 400 000 ευρώ από το δικαιούχο ίδρυμα

**Εκθεση της OLAF για το 2018

% των παρατυπιών που συνδέονται με δεοντολογίας και ακεραιότητας επί του συνόλου των αναφερόμενων παρατυπιών και του δημοσιονομικού αντικτύπου για τις ΠΠ 2007-2013 και 2014-2020

% των παρατυπιών/του ποσού που συνδέεται με τη σύγκρουση συμφερόντων επί του συνόλου των παρατυπιών δεοντολογίας και ακεραιότητας

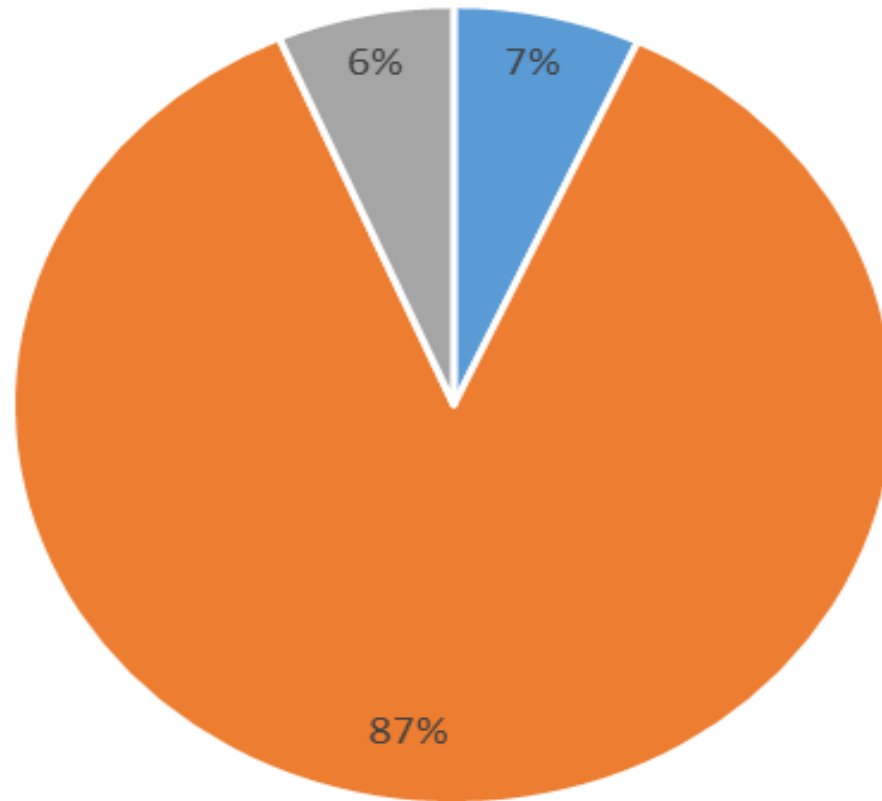

Οι παρατυπίες «Δ&Α» ΠΠ 2014-2020

Περίοδος προγραμματισμού 2014-2020, μέχρι το έτος 2021, λήψη Μαρτίου 2022 (πηγή IMS) Πολιτικές συνοχής και αλιείας, 27 κράτη μέλη

Οι αναφερόμενες ΣΣ εμφανίστηκαν κυρίως κατά τη διάρκεια της υλοποίησης του έργου.

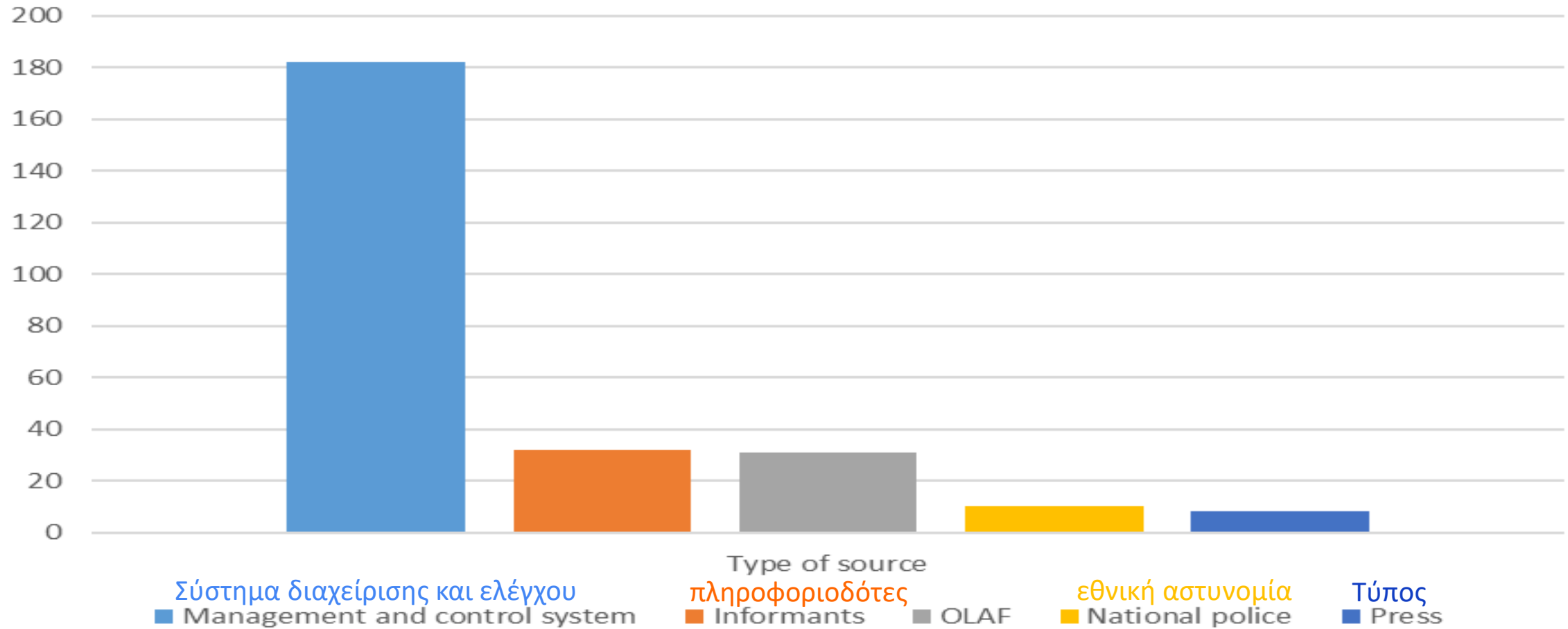

■ αξιολόγηση/επιλογή
■ Evaluation/selection

■ εφαρμογή
■ Implementation

■ άγνωστο
■ Unknown

Τύπος πηγής

Έκθεση Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου 13 03 2023

Εντοπισμός των συγκρούσεων συμφερόντων στις πολιτικές γεωργίας και συνοχής

- Οι κανόνες της ΕΕ απαιτούν από όλα τα άτομα που εμπλέκονται στη διαχείριση των κονδυλίων της ΕΕ (σε επίπεδο ΕΕ και σε εθνικό επίπεδο) να αποφεύγουν κάθε σύγκρουση συμφερόντων.
- => Η αυτοδήλωση είναι η πιο ευρέως χρησιμοποιούμενη μέθοδος για την αποφυγή συγκρούσεων συμφερόντων
- Εντοπίστηκαν κενά:
 - οι αυτο-δηλώσεις δεν είναι υποχρεωτικές για τα μέλη της κυβέρνησης που εμπλέκονται στη λήψη αποφάσεων σχετικά με τα προγράμματα της ΕΕ και τη διάθεση της σχετικής χρηματοδότησης, παρόλο που οι κανονισμοί το απαιτούν ρητά από το 2018 (Γερμανία, Ουγγαρία, Μάλτα και Ρουμανία)
 - Δεν δίνεται αρκετή προσοχή στις κόκκινες σημαίες από τις εθνικές αρχές (π.χ. συμβάσεις που έχουν διαπραγματευτεί χωρίς διαγωνισμό ή αιτούντες που συνδέονται με άλλους ενδιαφερόμενους που συμμετέχουν σε έργα χρηματοδοτούμενα από την ΕΕ).
 - Τα μέτρα για τους καταγγέλλοντες δεν έχουν ακόμη θεσπιστεί σε πολλά κράτη μέλη (καθυστερημένη μεταφορά της οδηγίας)
 - Οι δημόσια διαθέσιμες πηγές (σύνδεσμοι σε εθνικούς και περιφερειακούς δικτυακούς τόπους που απαριθμούν τους δικαιούχους της χρηματοδότησης της γεωργίας και της συνοχής της ΕΕ, η ηλεκτρονική πλατφόρμα Kohesio της Επιτροπής) δεν περιέχουν επί του παρόντος πληροφορίες σχετικά με τους τελικούς δικαιούχους πίσω από νομικά πρόσωπα, γεγονός που περιορίζει τον δημόσιο έλεγχο. Θα είναι υποχρεωτική στη νέα περίοδο προγραμματισμού για τη συνοχή (2021-2027).
 - δεν υπάρχουν διαθέσιμες στο κοινό πληροφορίες σχετικά με την κλίμακα των συγκρούσεων συμφερόντων και την επιμερισμένη διαχείριση των δαπανών της ΕΕ

Συμπεράσματα

- Ευαίσθητο ζήτημα: **εντοπισμός και παρακολούθηση**:
 - Η θέση του εμπλεκόμενου ΔΛ μπορεί να δημιουργήσει προβλήματα στους μηχανισμούς εσωτερικού ελέγχου
 - Τι πρέπει να γίνει μόλις εντοπιστεί η σύγκρουση συμφερόντων
- Σημασία των εσωτερικών και εξωτερικών ελέγχων
- Αύξηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με το φαινόμενο
 - Αύξηση της ανίχνευσης και της αναφοράς
 - Ανάγκη ενοποίησης των δεδομένων

Σημαντικές αναφορές

- 2018 FR- Άρθρο 61 του δημοσιονομικού κανονισμού
- 2021 ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ Καθοδήγηση σχετικά με την αποφυγή και τη διαχείριση των συγκρούσεων συμφερόντων βάσει του δημοσιονομικού κανονισμού (ΕΕ.С_.2021.121.01.0001.01.01.ENG)
- Έγγραφα καθοδήγησης στο πλαίσιο της COCOLAF σε μια διαδικασία συνεργασίας με τη συμμετοχή εμπειρογνομόνων από τα κράτη μέλη, την OLAF και άλλες υπηρεσίες της Επιτροπής :
 - Εντοπισμός συγκρούσεων συμφερόντων στις διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων για διαρθρωτικές δράσεις - Πρακτικός οδηγός για διαχειριστές (2013)
 - Εντοπισμός συγκρούσεων συμφερόντων στον γεωργικό τομέα - Ένας πρακτικός οδηγός για διαχειριστές κεφαλαίων (2015)

ερωτήσεις και απαντήσεις

ΣΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ!